

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ ขึ้นอยู่กับความสามารถของครูแต่ละคนที่ทำงานอย่างมืออาชีพ เป็นระบบ มีผลน่าเชื่อถือ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการทำงานอย่างมืออาชีพมีความสอดคล้องกับกระบวนการวิจัย หรืออาจกล่าวได้ว่าการวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญของครูมืออาชีพ

แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาตรา 24 (5) กล่าวว่า “ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ” และมาตรา 30 ระบุว่า “ ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 14-16) จะเห็นว่าการวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนนำไปสู่การมีมาตรฐานทางวิชาชีพ และเป็นการประกันคุณภาพการศึกษา

จากความสำคัญของการวิจัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว จึงทำให้การวิจัยในชั้นเรียนมีความเหมาะสมและมีบทบาทสำคัญมากที่สุดในในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) หมายถึงการวิจัยที่ทำควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานจริง โดยครูเป็นทั้งผู้ผลิตและบริโภคงานวิจัย ส่งผลให้ครูมีวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ และเมื่อครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องก็จะเกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษาวินิจฉัยการศึกษานานัปการคือ

1. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนก่อให้เกิดคุณภาพต่อผู้เรียน ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู ตลอดจนเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การทำวิจัยในชั้นเรียนของครู เป็นการสะท้อนการพัฒนาการเรียนการสอนที่เป็นระบบ มีเหตุ มีผล มีการศึกษาเรียนรู้โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นตัวบ่งชี้ถึงการพัฒนาวิชาชีพอย่างแท้จริง

3. มีข้อความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อครูและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจสำคัญในการผลิตและพัฒนาครูมานานนับ 80 ปี การผลิตครูต้องให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่กลายเป็นสังคมยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ซึ่งต้องอาศัยการวิจัยเป็นฐาน ดังนั้นจึงได้กำหนดให้การวิจัยในชั้นเรียน เป็นงานหนึ่งในสิ่งานที่สาขาวิชาหรือศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมอบหมาย โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้รูปทุกคน ต้องเลือกปฏิบัติ ซึ่งจากการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผ่านมา พบว่า มีนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวนน้อย ที่เลือกปฏิบัติงานการวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก ขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน หรือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนไม่ชัดเจนเพียงพอ ทำให้คิดว่าเป็นงานที่ยาก และไม่มี ความมั่นใจว่าจะทำได้สำเร็จ หรือมีสาเหตุเนื่องจากสาขาวิชา กำหนดให้เลือกงานอื่นที่ไม่ใช่การวิจัยในชั้นเรียน อาทิ การผลิตสื่อ การทำแฟ้มสะสมงาน หรือโครงการสวนพฤกษศาสตร์

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดผลและการวิจัยได้จัดกระบวนการเรียนการสอนรายวิชา การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ER 3409 ซึ่งเป็นวิชาชีพครูบังคับ ที่นักศึกษาครูทุกคนต้องลงทะเบียนเรียน และผ่านการประเมินผลตามที่หลักสูตรกำหนด กรอบกับผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ด้วยตนเอง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ในการวิจัย เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้โดยการวิจัยและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปพร้อมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครูที่ยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนและหลังการอบรม
2. เพื่อพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้สามารถใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนในการปฏิบัติงานตามสภาพจริง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลของการทำวิจัยในชั้นเรียน และผลของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษา และผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร
 - 1.1. ประชากร ประกอบด้วย นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 และอาจารย์พี่เลี้ยง
 - 1.2. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 20 คน และอาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. ขอบเขตเนื้อหา

เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนานักศึกษาตามกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น เนื้อเรื่องที่ใช้ในการทำวิจัยของนักศึกษาแต่ละคนเป็นไปตามรายวิชาที่นักศึกษาได้รับมอบหมายให้ฝึกสอนและเป็นการพัฒนานักศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนากระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นวางแผน ขั้นนักศึกษาจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นนิเทศติดตาม และขั้นนำเสนอผลงาน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนตามขั้นตอนที่กำหนดได้ด้วยตนเอง โดยได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ จากบุคลากรในโรงเรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และคำปรึกษา

กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึงขั้นตอนในการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผน

ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและรายงานผล

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึงนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549

ผลของการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึงคะแนนที่ได้รับจากการประเมินการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ผลของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึงระดับคะแนนจากการประเมินผลการเรียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป 3 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ด้วยตนเอง
2. ได้รูปแบบการพัฒนากระบวนการวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม
3. เป็นแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพ

ยิ่งขึ้น